

KULTURSAMORDNARTRÄFF VÄSTRA GÖTALANDSREGIONEN

Barnets rätt att göra sin röst hörd och få sin åsikt beaktad

www.asaekman.com

asaekman

Vem är jag?

Åsa Ekman har mer än 20 års erfarenhet av arbete med FN:s konvention om barnets rättigheter. Och har varit ungdomssamordnare, demokratiutvecklare, barnstrateg och är idag författare och konsult och hjälper organisationer i det strategiska och operativa barnrättsarbetet.

Jag har varit styrelseledamot i Rädda Barnens riksförbund, idag i styrelsen för Bris, Clownen utan gränser och är initiativtagare till och driver podden Barnrättssnack.

Jag får ofta frågor om att hjälpa till med

Föreläsningar, workshops och utbildningar

Om barnkonventionen anpassat efter olika yrken, branscher och funktioner inom en organisation.

Kartläggningar och nulägesanalyser

Var står vi i arbetet? I vilken ände ska vi börja, vad gör vi bra, vad kan vi utveckla osv osv?

Styrdokument om barnkonventionen

Policy, strategi eller handlingsplan om barnets rättigheter? Hur gör vi och vad bör det innehålla?

Dialoger med barn och unga

Vad tycker barn och unga? Vilka barn och unga ska vi fråga? Hur planerar vi en bra dialog?

Strukturer för inflytande och delaktighet

Hur får vi kontinuerligt med oss barns tankar, kunskaper och erfarenheter i organisationen?

Barnets bästa och barnkonsekvensanalyser

Vad är barnets bästa och hur tar vi reda på det? Hur integrerar vi prövningar i vårt arbete?

Granskning, uppföljning och utvärdering

Gör vi rätt saker, blir det bättre för barn och är barn prioriterade på det sätt vi säger?

esgåkman

Uppdragen kan även vara som

Projektledare

För att under en viss tid arbeta för integrering av ett barnrättsperspektiv i en verksamhet, projekt eller organisation.

Processledare

För att under en tid driva eller vara stöd i implementeringen eller att genomföra ett förändringsarbete relaterat barnets rättigheter.

Handledare för kommunutvecklare

Att utbilda och handleda kommunutvecklare i en organisation kring olika uppdrag.

Barnstrateg eller barnrättsstrateg

Exempelvis i glappet mellan att en anställd slutat och en ersättare är på plats, eller när det behövs förstärkning under en begränsad tid.

Författare

För att ta fram ett metodmaterial, diskussionsfrågor eller lekar relaterat en specifik artikel eller ett särskilt ämne. Riktat till både barn, unga och vuxna.

esgåkman

Vill ni mötas på nytt sätt?

Har du varit i ett möte nån gång där 20% av deltagarna tar upp 80% av tiden? Vill du ändra på den mötesformen?

Då kan LEGO® SERIOUS PLAY® va ett bra alternativ! Lego Serious Play är en forskningsbaserad mötes-, kommunikations- och problemlösningsprocess där deltagarna undersöker ämnen på djupet. Varje deltagare bygger sin egen modell som svar på facilitatorns frågor med hjälp av speciellt utvalda Lego-element. Modellerna fungerar därefter som grund för gruppdiskussion, kunskapsutbyte, problemlösning och beslutsfattande.

Lego serious play är engagerande, inkluderande och kul!

Och som av en händelse är jag certifierad faciliterare och workshopledare i metoden Lego Serious Play!

esgåkman

BARNETS RÄTT ATT GÖRA SIN RÖST HÖRD
OCH ATT FÅ SIN ÅSIKT BEAKTAD.

esgåkman

”Konventionsstaterna ska tillförsäkra det barn som är i stånd att bilda egna åsikter rätten att fritt uttrycka dessa i alla frågor som rör barnet, varvid barnets åsikter skall tillmätas betydelse i förhållande till ålder och mognad”

FN:s konvention om barnets rättigheter, artikel 12.1

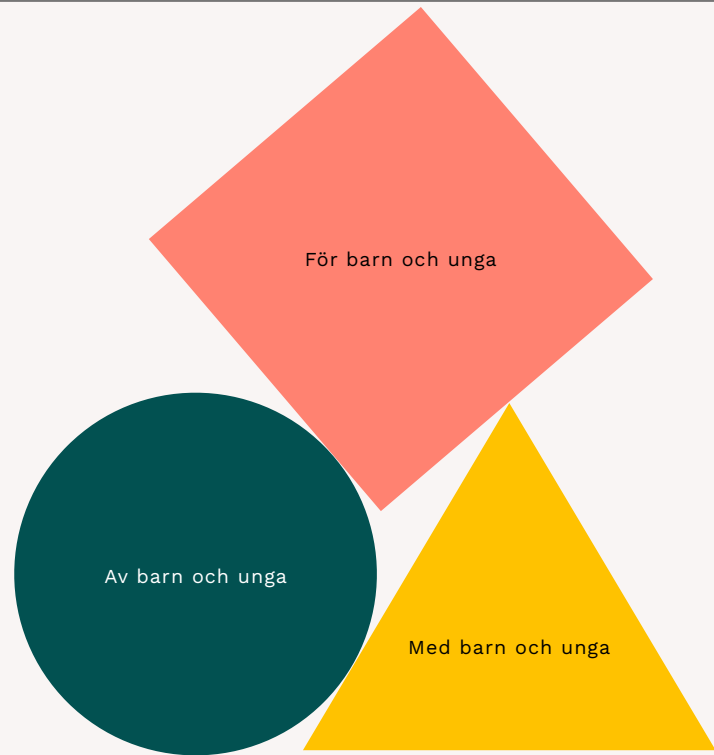
esgkman

Artikel 12 ställer en mängd krav, exempelvis

- Utbildning för vuxna om rätten att göra sin röst hörd
- Utbildning för barn om rätten att göra sin röst hörd
- Forum där barn kan möta och fråga, samtala och ge idéer till beslutsfattare
- Struktur där vuxna inhämtar barns kunskaper och erfarenheter i vardagen
- Stöd för barns egen organisering
- Struktur för barns möjlighet att föra fram sina klagomål (och jubel)
- Vuxnas bemötande i mötet med det enskilda barnet
- Gemensam rättighetsbaserad syn på barn och unga

esgkman

Hur ska eller bör balansen och fördelningen va hos er?

esgkman

”...barn och elever har vant sig vid en underordnad position och inte invänder. Några studier visar att elever ofta får en känsla av att bli lurade, och anar att demokratiska diskussioner bara är teater och att det ändå är lärarna som bestämmer”

THURESSON & QUENNERSTEDT 2020

esgkman

Rekommendationer till Sverige, från FN:s kommitté för barnets rättigheter

- alla kommuner inför policyer och strukturer för att säkerställa att barn deltar i det lokala beslutsfattandet.
- ser till att barn fullt ut deltar i planering, utformning och tillsyn kring fritid, lek, rekreation och det kulturella och konstnärliga livet.
- skärpa åtgärderna för att ge alla barn på ett meningsfullt sätt delta i lokalsamhället, skolan, i det kommunala beslutsfattandet.
- alla berörda yrkespersoner systematiskt får lämplig utbildning i barns rätt att höras och att få sina åsikter beaktade.

(CRC/C/SWE/CO/6-7)

SÅHÄR SER DET UT JUST NU HOS OSS

I den bästa av världar, utan hinder, vad kan barn påverka hos er?

- Tematik
- Inköp av konst och kultur
- Medskapande projekt
- När, var och hur saker görs
- Kurser på kulturskolan
- Utbud scenkonst
- Lovaktiviteter
- Omfattning och hur mycket av kulturaktiviteter
- Budget
- Fördelning
- Schemaläggning
- Resmål, att lämna kommunen
- Öppettider
- Vad kultur är, nya genrer osv
- Deras egna grejer, att visa
- Lokalytor, hur mycket yta till dom
- Vilka lärare och pedagoger dom möter
- Vilka konstnärer dom möter
- Var saker ska visas
- Tillgänglighet, lokal och all form
- Språk, vilka olika språk
- Genreröverskridander aktiviteter, sport och kultur
- Allt

I den här världen, som det är idag, vad får barn påverka hos er?

- Lovaktiviteter
- Till viss del vilken kultur som erbjuds
- Till viss del var och när
- Kommer inte på nåt
- Programutbud
- Tilltugg och dryck på en vernissage
- Inriktning på sin egen del
- När dom är sina egna arrangörer
- Välja skapande skolaprojekt
- Innehåll som vi har i redan färdiga koncept
- Offentlig konst
- Välja bland ansökningar för stöd

I den här världen, som det är idag, vad vill barn påverka hos er?

- Vet ej
- Mängd, hur mycket av olika saker
- Till viss del utbud
- Välja allting, när var och vad och hur
- Vissa stöd, hur snabbt en kan få pengar och hur mycket en behöver beskriva.
- Tiden
- Tråkiga skolgårdar
- När och hur dom ska prata om vad dom vill påverka, på olika sätt
- Öppna grafittiväggar
- Resor, att det ska va gratis
- Klassrums- och lokalers utformning, när får en va i vilka lokaler
- Transport till, var den ska va
- Plats för epor, utformning av fritidsgårdarna
- Eget skapande
- Tider för fritidsaktiviteter, okristligt tidigt
- Större skatepark
- Mer fördjupning, den riktiga kursen
- Vad dom kan påverka
- Bättre transportmöjligheter

VI BÖRJAR OFTA I HUR SKA VI LYSSNA,
HUR SKA JAG FRÅGA BARN?

Vad vill ni veta av barn? Vad är det ni vill göra med den infon?

- Fundera, diskutera och skriv ner det du vill veta, vad är det du skulle vilja fråga barn om?
- Vad ska du göra med svaren?

Stor påverkan på barn/barnet

Liten möjlighet att påverka

Stor möjlighet att påverka

Liten påverkan på barn/barnet

Kan vi koppla på det vi vill fråga till nån slags systematik?

- I vilka sammanhang möter eller skulle jag kunna möta barn?
- Vilka forum/strukturer/träffar/tillfällen finns i kommunen?
- Vilka forum/strukturer/träffar/tillfällen kan jag skapa?

esgåkman

VI GÅR OFTA FÖR FORT RAKT PÅ
VI BEHÖVER HA LITE MER TID OCH INFO

esgåkman

Ha koll på andra som lyssnar på barn

- Forskning och statistik.
- Lupp, folkhälsoenkäter, brukarundersökningar osv
- Kvalitativa verksamhetsundersökningar (Stockholm, Haninge, Sandviken, Varberg)
- Och såklart, olika kulturutövare, institutioner och verksamheter
- Det är kanske inte alltid just vi som ska fråga barn.

ATT FÅ TILL EN SYSTEMATIK

Ett par exempel

- Elevråd, ungdomsråd, advisory board, matråd, kulturråd
- Referensgrupper, expertgrupper, fokusgrupper
- Enkäter, brukarundersökningar, deltagarfrågor
- Kommunitvecklare, feriepraktik, lovjobb
- Prao och praktik
- Studentmedarbetare, uppsatser med mera
- Ambassadörer och piloter
- Omvänt mentorskap, feedback-möten

En barnrättsbaserad inflytandeprocess är

- a) transparent och informativ
- b) frivillig
- c) respektfull
- d) relevant
- e) barnanpassad
- f) inkluderande
- g) understödd av utbildning för vuxna
- h) säker och riskmedveten
- i) präglad av ansvarsskyldighet

(CRC/C/GC/12)

Fem steg för att höra barn

- Förberedelser. Veta sin rätt, konsekvenser av ens åsikter, förstå sammanhanget
- Hörandet. Stöttande, uppmuntrande, samtal heller en utfrågning, tillit
- Bedömning av barnets förmågor. Hur stor vikt får barnets berättelse, utveckla metoder för att se barnets situation och förmåga att självständigt uttrycka tankar
- Information om hur barnets åsikter beaktats (feedback). Resultatet av dialogen, hur har åsikterna beaktats, möjliggöra för barn att ge respons på resultatet
- Klagomål, rättsmedel och upprättelse. Möjlighet att nå en barnombudsperson eller liknande, veta hur en når dom, tillgång till klagomålsförfaranden utan repressalier

(CRC/C/GC/12)

NÄR BLIR DET MENINGSFULLT FÖR BARNEN?

Fråga barnen just det

esgkman

Men generellt blir det meningsfullt när

- Vet varför, vad som ska hända med det en berättar och när en får återkoppling på vad som faktiskt hände
- Vuxna lyssnar och bryr sig
- Bemöts med respekt och när ens insats värderas
- Det är kul

esgkman

Hur vet en att vuxna lyssnar?

- Dom visar att dom vill veta och frågar
- Nyfikna
- Tittar på en och inte på annat
- Har mobilen på ljudlös och inte framme
- Öppen och engagerar sig
- Ställer följdfrågor, och följdfrågor på följdfrågorna
- Antecknar dom viktiga grejerna
- Svarar på frågor och återkommer med svaren
- Frågar nån annan vuxen om det, försöker lösa och återkopplar.
- Genom resultat.
- Positiv respons på ens tankar och idéer. Även om åsikterna inte kan gå igenom, så bör det ju uppmuntras.
- Lyssna på det vi har att säga.
- Agerar på det en säger
- Återkopplar och berättar vad som händer

Igår uttryckte några unga

- Kom ihåg att vi är olika
- Skippa mm, aah, joo och huvudet på sned
- Ta dig tid och va inte stressad
- Kom ihåg att barn och unga ofta är osäkra när dom pratar med vuxna
- Va bekräftande
- Tänk på kroppsspråket
- "Le! Det är inte så ofta vuxna gör det"

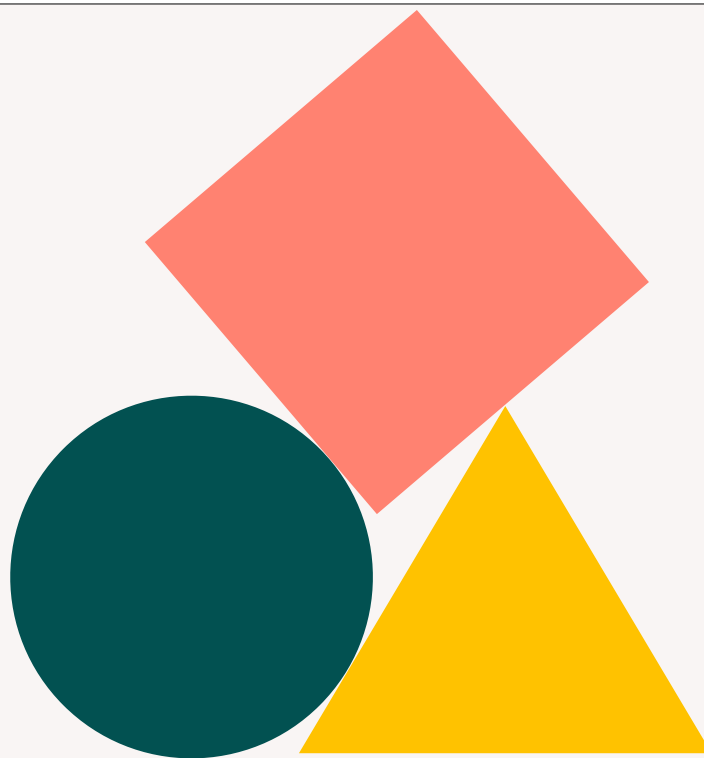
Nån slags summering

- Börja alltid i frågan, vad vill ni veta och varför?
- Är det ett enskilt separat tillfälle eller en del i en struktur? (En struktur kan också va en gång om året)
- Har ni en struktur för inflytande i organisationen eller behöver ni uppfinna en?
- Ska det va av, för eller med barn och unga?
- Formaliserat eller oformaliserat?
- Vilka barn, hur, när osv osv osv?
- Vad tänker vi göra med det vi frågar om? (Återkoppla, lämna över till osv)
- Hur tänker vi kring uppföljning och lärdomar för oss själva? Hur tar vi omhand det vi fått till oss?
- Osv osv osv osv osv

Att diskutera och fundera på

- På vilket sätt kan vi motverka negativa attityder om barn och unga?
- Hur kan vi som profession stärka barns och ungas tilltro till sig själva?
- Hur kan vi som profession pusha andra beslutsfattare i deras syn på unga?
- Hur är det som barn eller ung att möta just mig själv i ett samtal eller möte?
- Hur prioriterar vi dom barn och unga som står längst ifrån rättigheterna?
- Vilka normer och regler är det som gör det väldigt enkelt för vissa att va med och väldigt svårt för vissa att va med?
- När vi pratar om barns och ungas rätt att göra sin röst hörd, vilka begrepp använder vi då och vad menar vi med dom olika begreppen?
- Hur säkerställer vi att barn och unga är delaktiga och har inflytande i alla delar av organisationen? I vilka sammanhang involverar vi barn i planering, genomförande och uppföljning? När gör vi det inte?
- I vilka sammanhang kan min barnsyn påverka? i vilka sammanhang kan andra vuxnas barnsyn påverka?

Va motkraften!!

esgkman

BARNRÄTTSSNACK

esgkman

BARNRÄTTSSNACK

- Avsnitt 151 - Unga som gör världen bättre!
- Avsnitt 145 - Min stora dags barn- och ungdomsråd
- Avsnitt 124 - Allaktivitetshusen i Malmö
- Avsnitt 121 - Spela med lagen
- Avsnitt 118 - Av, för och med unga i en förening
- Avsnitt 104 - Barns röster och ett hantverk
- Avsnitt 101 - Elevråd, rättigheter och engagemang!
- Avsnitt 93 - Att se, bli sedd och att synas
- Avsnitt 71 - Ålder, makt och Jeanette Sundhall
- Avsnitt 70 - Unga påverkar
- Avsnitt 59 - Ledarskap för och med unga
- Avsnitt 34 - Barns (icke)rätt att klaga
- Avsnitt 15 - Barnets rätt till inflytande

Yay, plenty att läsa!

Linde Lindkvist

Barnets mänskliga rättigheter

Clary Krekula & Barbro Johansson

Introduktion till ålderskritiska studier

Eva Östberg

De små då - Perspektiv på barn i historien

Ylva Mårtens

Barnens 1000 första dagar

Janusz Korczak

Barnets rätt till respekt

T Karlsson Häikiö, M Asplund Carlsson & J Sundhall

En lag för barn: kulturvetenskapliga perspektiv på barnrättskonventionen

(Det kommer en variant på adventskalender - en Barnrättskalender - kommande veckor. En fråga om barn och barns rättigheter per dag under december. Håll utkik på sociala medier eller signa upp på en variant på nyhetsbrev på www.asaekman.com)

asaekman

Frågor, tankar, jobba ihop eller hänga med mig på sociala medier?

@: info@asaekman.com
 ig: [instagram.com/asaekmans](https://www.instagram.com/asaekmans)
 in: [linkedin.com/in/ekmanasa](https://www.linkedin.com/in/ekmanasa)

asaekman